

Projekt

**UCHWAŁA NR IX/...../24
RADY MIEJSKIEJ W CZARNEJ BIAŁOSTOCKIEJ**

z dnia 19 grudnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Czarna Białostocka na lata 2024-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 i poz. 1572) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1673) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Czarna Białostocka na lata 2024-2030” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XLIII/406/23 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2027”.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Czarnej Białostockiej.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Urszula Taudul

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE CZARNA BIAŁOSTOCKA NA LATA 2024-2030**

Spis treści

Rozdział I. Wstęp

1. Podstawy prawne przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej.
2. Pojęcie przemocy.
3. Adresaci programu.
4. Miejsce realizacji programu.
5. Realizatorzy Programu i czas realizacji.

Rozdział II. Część diagnostyczna

1. Charakterystyka gminy Czarna Białostocka.
2. Opis i diagnoza problemu przemocy domowej.
3. Zasoby instytucjonalne na terenie gminy Czarna Białostocka funkcjonujące w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Rozdział III. Część programowa

1. Główne założenia Programu.
2. Cele, kierunki i wskaźniki Programu.
3. Monitorowanie, sprawozdawczość, zasady finansowania Programu.

Rozdział I. WSTĘP

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, które powinno zaspakajać potrzebę miłości, przynależności, szacunku. Właśnie w niej kształtuje się osobowość, poglądy, system wartości. To rodzina wywiera kluczowy wpływ na zachowanie jednostek zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz rodziny. Rodzina jest miejscem, gdzie dziecko dokonuje pierwszych prób w kontaktach społecznych, doświadcza ograniczeń i wzmocnień w rozwoju oraz nabiera zaufania do otaczającego go świata. Często zdarza się jednak, że rodziny nie wywiązują się ze swoich zadań. Zamiast bycia oparciem dla człowieka stają się źródłem zła, traumatycznych doświadczeń i przeżyć spowodowanych przemocą. Stosowaniu przemocy w rodzinie sprzyjają normy społeczne i kulturalne (przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych), dziedziczenie wzorca przemocy, nadużywanie lub uzależnienie od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, osobowość sprawcy i osoby doznającej przemocy. Zamiast poczucia bezpieczeństwa jest strach i niepewność, zamiast miłości - ból i cierpienie, zamiast szacunku i uznania - ośmieszanie i upokarzanie. Dom rodzinny powinien być miejscem, w którym człowiek czuje się kochany, potrzebny. Dla wielu osób dorosłych i dzieci dom nie stanowi azylu lecz jest miejscem, gdzie regularnie doświadcza cierpienia fizycznego i psychicznego co ma negatywny wpływ na zdrowie fizyczne, rozwój umysłu i stan psychiczny.

Przemoc w rodzinie stanowi zjawisko powszechnie występujące w naszym społeczeństwie, które wciąż pozostaje w ukryciu „czterech ścian” i jest problemem niedeterminowanym kontekstem regionalnym, społecznym, materialnym – dotyka ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania i statusu społecznego. Nie jest wyłącznie problemem tak zwanego „marginesu społecznego”. Istotne jest przez to dążenie do wypracowania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy (dzieci, dorosłych, osób starszych) adekwatnego do warunków zmieniającej się rzeczywistości społecznej.

Zjawisko przemocy w rodzinie stanowi niebagatelny problem społeczny. Dlatego jednym z głównych zadań polityki społecznej państwa jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez tworzenie i realizowanie na różnych szczeblach życia publicznego programów profilaktycznych.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2024 r. poz. 1673) określa system przeciwdziałania przemocy w Polsce. Wskazuje jednostkom samorządu terytorialnego oraz organom administracji rządowej zadania do realizacji, określa sposoby postępowania z osobą doznającą przemocy w rodzinie oraz z osobą stosującą przemoc.

1. PODSTAWY PRAWNE PRZECIWDZIAŁANIA ZJAWISKU PRZEMOCY DOMOWEJ

Podstawowym aktem prawnym regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej** (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673).

Ustawa określa:

- zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej,
- zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc domową.

Przepisy ustawy stosuje się także w przypadku zagrożenia przemocą domową oraz w przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej.

Pozostałe akty prawne, które współtworzą charakterystyczny system przeciwdziałania przemocy domowej:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.),
3. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2024 r. poz. 145),
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.),
7. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030,
8. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 sierpnia 2023 r. w sprawie wydawania przez policjanta wobec osoby stosującej przemoc domową nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania oraz zakazu wstępu (Dz. U. 2023 r. poz. 1613),
9. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1165),
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie Procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870),
11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1827),
12. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1165),
13. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1158).

2. POJĘCIE PRZEMOCY

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) określa przemoc domową jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną

ub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Należy podkreślić, że przemoc domowa to nie tylko przemoc fizyczna lecz także psychiczna, seksualna, ekonomiczna, przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej i inne.

Definicja według Konwencji o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej brzmi następująco: "przemoc domowa" oznacza wszelkie akty przemocy fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej zdarzające się w rodzinie lub gospodarstwie domowym, lub między byłymi, lub obecnymi małżonkami, lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą lub dzielili miejsce zamieszkania, czy nie".

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego

wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Świadek przemocy domowej - należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

Wyróżniamy następujące formy przemocy:

Przemoc fizyczna to forma agresji łącząca się z naruszeniem granic ciała. Katalog zachowań będących przemocą fizyczną jest bardzo długi. W jego zakres wchodzi na przykład takie zachowania jak: bicie, kopanie, ciągnięcie za włosy, popychanie, szarpanie, duszenie, policzkowanie, wykręcanie kończyn, uciskanie części ciała. Demonstrowanie siły fizycznej bez konkretnej groźby użycia jej przeciwko osobie, np. poprzez niszczenie przedmiotów, wykonywanie gwałtownych ruchów naśladujących ciosy w bliskiej odległości ciała innej osoby, wywołujące u niej lęk. Wobec różnorodnych definicji przemocy postuluje się przyjęcie zasady, że zawsze tam, gdzie sposobem działania sprawcy jest jakiegokolwiek wykorzystanie siły fizycznej (nawet poprzez jej demonstrację) mamy do czynienia z przemocą fizyczną.

Przemoc psychiczna jest niepożądanym oddziaływaniem na psychikę drugiego człowieka. Naruszeniem jego woli, poczucia bezpieczeństwa, samooceny, wolności wyboru - jednak nie poprzez fizyczne zmuszenie do określonego zachowania, ale poprzez podjęcie działań lub wytworzenie atmosfery wywołującej zależność pomiędzy osobą stosującą przemoc psychiczną, a osobą która jej doznaje. Przykładami przemocy psychicznej jest zastraszanie, poniżanie, obrażanie, grożenie, upokarzanie, celowe wprowadzanie w błąd, posądzanie o zdradę lub inne przewinienia, wmawianie choroby psychicznej, permanentne narzucanie swojego zdania, stwarzanie sytuacji zależności lub podległości u osoby doznającej przemocy, wyszydzanie, izolowanie od świata zewnętrznego, ignorowanie, groźba odebrania dzieci. W pewnych okolicznościach zachowanie osoby stosującej przemoc może wywoływać wątpliwości co do tego, czy jest ono przemocą fizyczną czy psychiczną.

Przemoc seksualna obejmuje różne działania, w tym wymuszony stosunek płciowy (gwałt) w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy w ramach związku lub poza nim, molestowanie seksualne, wykorzystywanie seksualne dzieci, osób niepełnosprawnych intelektualnie bądź fizycznie, zmuszanie do prostytucji, a też dotkliwe krytykowanie zachowań seksualnych.

Przemoc ekonomiczna – polegająca na całkowitym uzależnieniu finansowym ofiary przemocy od sprawcy, przybiera ona różne formy: począwszy od pełnego kontroli i nakazów wydzielania pieniędzy, do zaciągania kredytów czy zmuszania do ich zaciągania wbrew woli partnera, może to być też odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokojenie czy lekceważenie podstawowych potrzeb materialnych bliskich osób, uniemożliwienie podjęcia pracy.

Zaniedbanie jako forma przemocy przejawia się permanentnym brakiem wykonywania prawnego obowiązku opieki nad daną osobą, co może prowadzić do narażenia tej osoby na utratę życia lub zdrowia. Polega także na niewłaściwym wykonywaniu obowiązków czy nadopiekuńczość, brakiem zainteresowania daną osobą i w związku z tym zaniedbywaniem swoich obowiązków względem tej osoby, ale również może polegać na nadmiernej opiekuńczości, która prowadzi do zaburzenia prawidłowego funkcjonowania danej osoby. Za formę zaniedbania zatem można uznać nakładanie na dziecko obowiązków ponad jego możliwości rozwojowe.

Przemoc jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka (lub zaniechania działania), które charakteryzuje się 4 właściwościami:

1. Jest intencjonalna - osoba, która ją stosuje zmierza do osiągnięcia jakiegoś ważnego dla siebie celu.
2. Narusza prawa i dobra osobiste drugiego człowieka.
3. Powoduje szkody psychiczne i fizyczne.
4. W przemocy istnieje znacząca przewaga jednej ze stron nad drugą.

Przemoc domowa, a szczególnie krzywdzenie dzieci stanowi poważny problemem społeczny, wobec którego oczekuje się tworzenia specjalistycznej sieci wsparcia, realizowanej przez profesjonalistów: pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów, kuratorów, policjantów, lekarzy i innych, w ramach zakrojonej współpracy międzyinstytucjonalnej.

Zjawisko przemocy domowej dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m. in.: placówek opiekuńczo-wychowawczych, służby zdrowia, pomocy społecznej, instytucji porządku publicznego, organizacji pozarządowych. Każde z nich ma do czynienia z innym aspektem zjawiska, jednak działając osobno nie prowadzi do zwiększenia jakości wsparcia społecznego w obszarze przemocy wewnątrzrodzinnej.

Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań Programu daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy. Jednym z podstawowych tego warunków jest poczucie wspólnego celu w sensie działań społecznych, oraz scalenie środowiska przy jego realizacji.

3. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Czarna Białostocka na lata 2024-2030 skierowany jest do:

- 1) mieszkańców Gminy Czarna Białostocka,
- 2) osób doznających przemocy domowej,
- 3) osób stosujących przemoc domową,
- 4) służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej,
- 5) świadków przemocy domowej.

4. MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU

Obszar Gminy Czarna Białostocka.

5. REALIZATORZY PROGRAMU I CZAS REALIZACJI

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Czarna Białostocka na lata 2024-2030 będzie realizowany głównie przez instytucje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Rozdział II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY CZARNA BIAŁOSTOCKA

Gmina Czarna Białostocka położona jest w województwie podlaskim, w powiecie białostockim. Obszar gminy wynosi 207 km². W ok. 75 % obszar gminy pokrywają lasy należące do Puszczy Knyszyńskiej. Jest to gmina miejsko – wiejska, ma charakter rolniczy. Obszar gminy jest podzielony na obszar miejski Czarnej Białostockiej i obszar wiejski, na którym zlokalizowanych jest 41 jednostek pomocniczych – wsi, kolonii i osad leśnych.

Stan ludności Gminy Czarna Białostocka na dzień 31.12.2023r. wynosił 10377 osób (w tym 8385 osób z obszaru miejskiego), z czego 5421 osób stanowiły kobiety, natomiast 4956 mężczyźni. W gminie na koniec 2023r. odnotowano 1815 dzieci oraz 2402 osób starszych.

2. OPIS I DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ

Określenie skali zjawiska przemocy domowej jest zadaniem niezwykle trudnym. Osoby, które jej doświadczają często nie chcą mówić o swoim problemie. Głównym powodem jest strach, poczucie winy, obawa przed osądzeniem zarówno ze strony najbliższych lub społeczności lokalnej. Przemocy w rodzinie towarzyszy również wiele stereotypów, które powstrzymują osoby doświadczające przemocy przed udaniem się po pomoc.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przeprowadził ankietę dotyczącą przemocy w rodzinie wśród 111 osób zamieszkujących na terenie gminy Czarna Białostocka. Wśród ankietowanych większą liczbę osób stanowiły kobiety tj. 88, zaś mężczyźni 23. Przedział wiekowy od 18 do 25 lat - 17 osób, od 26 do 59 lat – 59 osób, natomiast wiek od 60 i więcej - 35 osób. Status zawodowy: uczeń - 8, pracujący/a - 64, bezrobotny/a - 4, emeryt/rencista - 34, inny - 1.

Na pytanie dotyczące własnego bezpieczeństwa na terenie naszej gminy większość respondentów, bo aż 94 osoby (tj. 85% badanych) uznały, że czują się bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania, 5 osób (tj. 4% badanych) udzieliło odpowiedzi przeczącej, zaś 12 ankietowanych uznało, że nie ma zdania/trudno powiedzieć.

Na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w naszej gminie według ankietowanych miałyby wpływ zwiększenie liczby patroli policji – m.in. tę odpowiedź wybrała prawie połowa respondentów (52 osoby ankietowane), następnie akcje społeczne w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie a także ograniczenie dostępności sprzedaży napojów alkoholowych..

Z przeprowadzonej analizy wynika, że połowa ankietowanych (44 osoby) słyszała o występowaniu przypadków przemocy w rodzinie, zaś 38 osób zna przypadki występowania przemocy w rodzinie. 20% respondentów podało, że nie zna przypadków występowania przemocy w rodzinie, a 5% badanych nie słyszało o takich przypadkach.

Większość respondentów, tj. 63 osoby nie deklaruje, że było świadkiem przemocy domowej. Z badanej grupy 10 osób podaje, że nie przypomina sobie o takiej sytuacji. 38 respondentów twierdzi, że było świadkiem przemocy domowej, co w danych ilościowych stanowi 34% ankietowanych.

Na pytanie dotyczące najczęstszych przyczyn występowania przemocy w rodzinie wskazywano w pierwszej kolejności:

- nadużywanie alkoholu lub innych używek,
- problemy finansowe,
- choroba psychiczna któregoś z członków rodziny.

W mniejszej ilości podawano: brak pracy, nieumiejętność radzenia sobie z trudnościami życiowymi, wzorce wyniesione z domu rodzinnego.

Według ankietowanych najczęściej sprawcami przemocy w rodzinie są mężczyźni, na drugim miejscu dorosłe dzieci i kobiety.

Formy przemocy, które zaobserwowano to głównie przemoc fizyczna i przemoc psychiczna. Te odpowiedzi były najczęściej wybierane. Z ogółu badanych nieliczne osoby wskazały, że zaobserwowały przemoc ekonomiczną, zaniedbanie, bądź przemoc seksualną.

Informacje na temat przemocy w rodzinie respondenci najczęściej uzyskują z własnych obserwacji oraz z radia i telewizji. Sporadycznie z prasy bądź innych źródeł.

Na pytanie w jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc (można było zaznaczyć kilka odpowiedzi) wskazywano najczęściej odpowiedzi:

- bez znaczenia,
- nadużywających alkoholu,
- pełnych,
- z problemami.

Najskuteczniejsze działania wobec ofiar przemocy domowej według ankietowanych to:

- zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego,
- umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia,
- leczenie uzależnień.

Część respondentów wskazywała również:

- organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych,
- izolowanie osób doznających przemocy w rodzinie od osób stosujących przemoc.

Większość respondentów zadeklarowała, że wie gdzie szukać pomocy w gminie Czarna Białostocka w przypadku doświadczania przemocy domowej (69% ankietowanych). Część osób, tj. 29%, udzieliła odpowiedzi przeczącej. 2% ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Odpowiadając na ostatnią kwestię dotyczącą jaka zdaniem respondenta forma pomocy jest najbardziej potrzebna osobom doznającym przemocy w rodzinie (do wyboru były możliwe max. 3 odpowiedzi), najwięcej rekomendowano:

- poradnictwo prawne,
- poradnictwo psychologiczne,
- leczenie uzależnień.

Pojawiły się też odpowiedzi, w których wskazano potrzebę:

- stosowania wobec sprawcy nakazu opuszczenia mieszkania i zakazu zbliżania się do ofiary,
- profilaktyka w zakresie agresji i przemocy.

Procedura „Niebieskie Karty” jest instytucjonalnym narzędziem służącym do przeciwdziałania przemocy domowej. Wszczęcie procedury "Niebieskie Karty" następuje z chwilą wypełnienia formularza "Niebieska Karta - A" w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

Na podstawie zebranych danych zrealizowano diagnozę zjawiska przemocy w Gminie Czarna Białostocka. Na terenie gminy procedura „Niebieskie Karty” w ubiegłych latach kształtowała się następująco:

Lp	Podmiot wszczynający procedurę NK (wypełniający formularz NK-A)	Liczba założonych NK-A w :		
		2021r.	2022r.	2023r.
1	Pomoc społeczna	5	1	9
2	Policja	30	27	46
3	GKRPA	0	0	0
4	Oświata	1	0	3
5	Ochrona zdrowia	0	0	1
OGÓLEM		36	28	59

Na terenie gminy Czarna Białostocka Procedura „Niebieskie Karty” najczęściej była wszczynana przez Policję.

Lp	Liczba rodzin objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”	2021r.	2022r.	2023r.
1	w tym ze względu na problem przemocy psychicznej	36	24	18
2	w tym ze względu na problem przemocy fizycznej	22	22	26
3	w tym ze względu na problem przemocy seksualnej	1	0	1
OGÓLEM		37	30	45

3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE NA TERENIE GMINY CZARNA BIAŁOSTOCKA FUNKCJONUJĄCE W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ.

Do podmiotów realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej należą:

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Białostockiej – zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego, pracownicy socjalni diagnozują sytuację i potrzeby osoby dotkniętej przemocą domową, udzielają kompleksowych informacji, organizują niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, zapewniają w zależności od potrzeb całodobowe schronienie, koordynują prace w grupach diagnostyczno-pomocowych, realizują procedurę Niebieskie Karty, uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, ma możliwość wzywania sprawców przemocy domowej na rozmowę interwencyjną oraz podejmowania działań zmierzających do zawiadomienia prokuratury o popełnieniu przestępstwa, przedstawiciel GKRPA uczestniczy w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grupach diagnostyczno-pomocowych.

Posterunek Policji w Czarnej Białostockiej - przyjmuje zgłoszenia od ofiar i świadków o stosowaniu przemocy domowej oraz podejmuje interwencje w tych sprawach, a także realizuje procedurę „Niebieskie Karty”, funkcjonariusze uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grupach diagnostyczno-pomocowych.

Ośrodki zdrowia – przychodnie (lekarze, pielęgniarki) w razie rozpoznania symptomów świadczących o stosowaniu przemocy mają uprawnienia do sporządzenia formularza „Niebieska Karta”, przedstawiciele służby zdrowia uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grupach diagnostyczno-pomocowych.

Placówki oświatowe – pedagodzy, wychowawcy, nauczyciele mają bezpośredni kontakt z dziećmi i młodzieżą, są uprawnieni do sporządzenia formularza „Niebieska Karta”, uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grupach diagnostyczno-pomocowych. Pedagodzy i psychologowie w ramach swoich kompetencji obejmują dzieci i młodzież, ze zdiagnozowanym problemem przemocy, wsparciem na terenie szkoły.

Sąd Rejonowy w Białymstoku – kuratorzy zawodowi i społeczni, uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grupach diagnostyczno-pomocowych.

Organizacje pozarządowe: np. Miejsko-Gminne Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Jedność” podejmuje działania w społeczeństwie lokalnym na rzecz powszechnej trzeźwości, publikuje i rozpowszechnia informacje na temat uzależnień i sposobów pomocy, prowadzi działania profilaktyczne.

Inne zainteresowane instytucje.

Rozdział III. CZEŚĆ PROGRAMOWA

1. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU:

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Czarna Białostocka na lata 2024-2030 zakłada:

- 1) wypracowanie standardu współpracy służb na rzecz pomocy dziecku i rodzinie doznającej przemocy domowej;
- 2) tworzenie standardów dla pracy metodą grup diagnostyczno-pomocowych;
- 3) podwyższenie kwalifikacji i umiejętności osób zawodowo działających w obszarze przemocy wobec rodzin i dzieci przez profesjonalizację oferty wsparcia (w tym: konsultacje), na rzecz osób doznających przemocy;
- 4) realizowanie działań promocyjno – informacyjnych wśród mieszkańców na temat problemów związanych z przemocą w rodzinie;
- 5) wprowadzenie stałego monitoringu zjawiska przemocy domowej;
- 6) budowanie sieci specjalistycznego wsparcia polegającego na współpracy międzyinstytucjonalnej;
- 7) udostępnienie wiedzy z zakresu regulacji prawnych dotyczących wzajemnych zadań i uprawnień wśród przedstawicieli poszczególnych resortów, służb, instytucji, placówek;
- 8) promowanie i wdrażanie innowacyjnych sposobów i metod przeciwdziałania przemocy domowej.

2. CELE, KIERUNKI I WSKAŹNIKI PROGRAMU:

CEL GŁÓWNY:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Gminy Czarna Białostocka.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:

- diagnozowanie skali zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Czarna Białostocka (m.in. sprawozdania, badania ankietowe),
- prowadzenie działań edukacyjnych, porad oraz interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,

- podnoszenie wiedzy osób pokrzywdzonych na temat dostępnych form pomocy - upowszechnianie procedur ochrony prawnej i wsparcia psychologicznego świadków i ofiar przemocy domowej,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy domowej,
- podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez m.in. promowanie ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej, rozpowszechnianie informacji w postaci ulotek, broszur, plakatów i folderów,
- promowanie wzorów dobrego wychowania, np. poprzez udział w warsztatach dla rodziców,
- prowadzenie działań profilaktycznych dotyczących zapobiegania przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba opracowanych raportów dotyczących zjawiska przemocy domowej,
- liczba udzielonych porad,
- liczba przeprowadzonych działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, pogadank, warsztatów z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.

Kierunki działań:

- aktywna działalność Zespołu Interdyscyplinarnego,
- utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych,
- realizowanie procedury „Niebieskie Karty”,
- prowadzenie poradnictwa socjalnego, pedagogicznego, medycznego, prawnego, psychologicznego dla osób doświadczających przemocy domowej,
- rozpowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: prawnej, socjalnej, pedagogicznej, medycznej, psychologicznej, zawodowej, rodzinnej,
- publikowanie na stronie internetowej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Białostockiej informacji o możliwości uzyskania wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej,
- zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej poprzez zapewnienie schronienia, udzielenie pomocy finansowej bądź rzeczowej,
- współpraca służb zaangażowanych w pracę z osobami doświadczającymi przemocy.

Wskaźniki:

- liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego,
- liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych,
- liczba założonych Niebieskich Kart,
- liczba przeprowadzonych specjalistycznych porad,
- liczba osób korzystających z poradnictwa,
- liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych dotyczących uzyskania pomocy,
- liczba osób, którym zapewniono schronienie,
- liczba osób, którym udzielono pomocy finansowej lub rzeczowej.

Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Kierunki działań:

- motywowanie i kierowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych,
- motywowanie i kierowanie osób nadużywających alkohol do podjęcia leczenia i pozostawania w abstinencji,
- informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy domowej,
- wnioskowanie do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w sprawie zastosowania obowiązku podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu,
- monitorowanie sytuacji rodziny po zamknięciu procedury „Niebieskie Karty”.

Wskaźniki:

- liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych,
- liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny lub psychologiczno-terapeutyczny,
- liczba założonych Niebieskich Kart,
- liczba zakończonych procedur,
- liczba złożonych zawiadomień w sprawie wykroczenia z art. 66c Kodeksu Wykroczeń,
- liczba skierowanych wniosków do GKRPA.

Cel 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Kierunki działań:

- opracowanie diagnoz szkoleniowych dla osób zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej,
- systematyczne prowadzenie szkoleń dla członków zespołu interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych,
- wdrożenie superwizji, doradztwa, itp.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych szkoleń,
- liczba uczestników szkoleń,
- liczba superwizji i innych form wsparcia

Przewidywane efekty realizacji programu.

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy.
2. Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy domowej.
3. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
4. Zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach wynikających z przemocy.
5. Zbudowanie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą.
6. Zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczeniem zjawiska przemocy na terenie gminy.

Oczekiwane efekty: zapewnienie poczucia bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej, przeciwdziałanie zjawisku przemocy, promowanie skutecznych form pomocy osobom krzywdzonym oraz podejmowanie pracy korekcyjno – edukacyjnej ze sprawcami przemocy nad zmianą zachowań.

Cele Programu służą stworzeniu sprawnego systemu profilaktyczno- interwencyjno-terapeutycznego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zintegrowanego z gminnym systemem wspierania i pomocy dziecku i rodzinie. Ważną intencją Programu jest również dążenie do integracji i aktywizacji specjalistów i instytucji w obrębie poszczególnych zadań Programu dla wypracowania stałego modelu współpracy środowisk wsparcia społecznego.

W realizację Programu włączone zostaną instytucje i organizacje sieci wsparcia społecznego, co umożliwi szeroką promocję zadań Programu, optymalizację oddziaływań profilaktycznych oraz wypracowanie efektywnego modelu wsparcia osób doświadczających przemocy.

3. MONITORING, SPRAWOZDAWCZOŚĆ, ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU.

Koordynatorem Programu jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Białostockiej. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu

o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Białostockiej.

Sprawozdanie z realizacji Programu będzie przedkładane Radzie Miejskiej do 31 marca każdego roku.

Źródło finansowania zadań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej stanowią będą środki pochodzące z budżetu gminy, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.